

I. Dvě vlasti

Malíř František Kupka (1871–1957) pocházel z východních Čech. Dětství prožil v Dobrušce, kde se vyučil sedlákem. Díky svému výtvarnému talentu byl však doporučen na uměleckou školu. Studoval na Akademii výtvarných umění v Praze a ve Vídni. V roce 1895 odešel do Francie, kde žil až do své smrti. Na rodné Čechy ale také nikdy nezapomněl. Dnes je považován za nejvýznamnějšího českého umělce 20. století.

Dokumenty 1: Kupka a Francie**Dokument A: Záznam o prvním příjezdu do Paříže v roce 1895**

„Paříž! Okřál jsem, jakmile jsem vylezl z vlaku a šum jejího života mně vnikl do uší a duše.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

Dokument B: Podobizna Františka Kupky a paní Eugénie Kupkové olej, 1908)

Zdroj: Obraz v majetku Národní galerie, Praha; převzat z knihy VACHTOVÁ, Ludmila. *František Kupka*. Praha: Odeon, 1968.

Dokument C: Deníkový záznam z roku 1909

„... ačkoliv jsem tu (v Paříži) již dlouho, jsem tu stále cizinec.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

Dokument D: Deníkový záznam z roku 1938

„Jsem zde (v Paříži) od roku 1895 a celá moje umělecká kariéra je tak opřena o přízeň milovníků umění francouzských... Kdybych viděl možnost být vlasti prospěšnější doma, vrátil bych se.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

Dokumenty 2: Kupka a Čechy

Dokument A: Dobrovolný vstup do armády v 1. světové válce (1914)

„Nyní se (Kupka) poprvé angažuje pro něco: pro českou samostatnost.“

Zdroj: VACHTOVÁ, L. *František Kupka*. Praha: Odeon, 1968, str. 27.

Dokument B: Jmenování profesorem na pražské Akademii výtvarných umění v roce 1922.

„Přijetí v Čechách nebylo zdaleka takové, jak si Kupka představoval. Záhy proto upustí od původního nápadu usadit se tu trvale.“

Zdroj: VACHTOVÁ, L. *František Kupka*. Praha: Odeon, 1968, str. 28.

Dokument C: Prodej obrazu Dvoubarevná fuze (1946)

„Konečný obraz zakoupil prezident Beneš pro Pražský hrad po druhé světové válce (...). Paní Kupková mi vyprávěla, jak Kupka odmítal obraz prodat, ale jak se jej s radostí vzdal za malou odměnu, protože toužil po tom, aby obraz byl v Praze.“

Zdroj: M. Mládková v úvodu ke Katalogu výstavy František Kupka a Otto Gutfreund (Muzeum Kampa, Praha 2006).

Dokument D: Deníkový záznam z roku 1938

„Jsem zde (v Paříži) od roku 1895 a celá moje umělecká kariéra je tak opřena o přízeň milovníků umění francouzských... Kdybych viděl možnost být vlasti prospěšnější doma, vrátil bych se.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

1) Vyplň tabulku. Svými slovy do ní zapiš, co ses dozvěděl (a) z dokumentů.

KUPKA A FRANCIE	KUPKA A ČECHY

2) Uveď další důvody, proč mohl Kupka chtít zůstat ve Francii. Proč ti připadají pravděpodobné?

SHRNUTÍ (pětilístek)

DVĚ VLASTI

Mít dvě vlasti je _____, _____

Mít dvě vlasti _____, _____, _____

Mít dvě vlasti znamená _____

II. Boj za samostatné Československo

A) Vstup do legií

V roce 1914 vypukla první světová válka. Mnoho Čechů přivedla k otevřenému odporu vůči Rakousko-Uhersku. Chtěli vznik samostatného Československa. V zahraničí vzniklo několik vojenských jednotek (později nazývaných legie), kde Češi a Slováci bojovali proti Rakousku-Uhersku a jeho spojencům.

Také Češi žijící ve Francii požádali francouzskou vládu, aby se mohli zapojit do bojů. Byla vytvořena rota Nazdar, ve které čeští dobrovolníci bojovali na západní frontě. František Kupka se do ní bez váhání přihlásil.

Dokument 3

Z Kupkovy autobiografie

V srpnu roku 1914 odchází Kupka s krajany Čechy na bojiště. Pudí ho povinnost k oběma vlastem (...).

Zdroj: BROUČEK, S. *K druhému břehu*. Praha, 2007, str. 118.

Dokument 4

Mapa Evropy v roce 1914

Zdroj: Převzato z učebnice dějepisu pro střední škol: Robert Kvaček: *České dějiny 2*. Praha, 2002.

1) Které dvě země nazývá Kupka svými vlastmi? Proč podle tebe k těmto dvěma zemím cítí povinnost? (*dokument 3*)

2) V jaké situaci byly tyto dvě země na počátku války? (*dokument 4*)

PRACUJEME S INTERNETEM

Kolik času uplynulo mezi vyhlášením 1. světové války a vznikem československé roty Nazdar ve Francii, do níž se F. Kupka přihlásil? Součástí kterého celku francouzské armády rota byla?

B) Na frontě a v zázemí

Počátek války strávil František Kupka na frontě, kde se zúčastnil mnoha těžkých bojů. Kvůli zdravotním problémům byl však roku 1915 poslán zpět do Paříže. Zde vedl organizaci českých krajanů, pomáhal E. Benešovi a M. R. Štefáníkovi vytvářet československou armádu. I svou výtvarnou tvorbu podřídil práci pro vlast: navrhoval uniformy, prapory, vyznamenání, poštovní známky a pohlednice vydávané na podporu legií. Za své zásluhy získal Řád důstojníka Čestné legie a byl povýšen na hodnost kapitána.

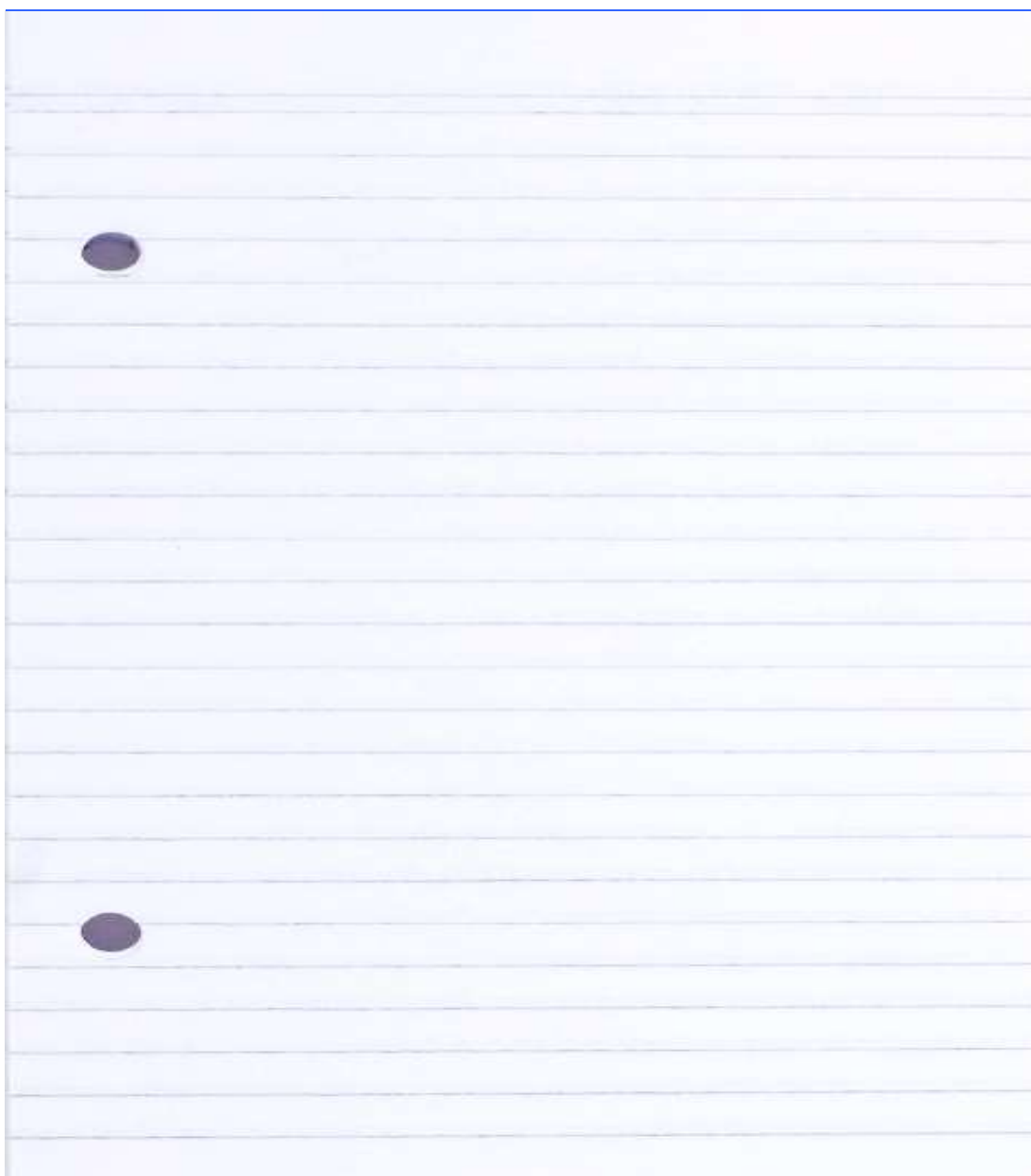
Dokument 5

František Kupka, Tranchée de la Tennillère (Francie, 18. 12. 1914, akvarel, papír) – v majetku VHU

- 1) Obraz nese francouzský název. Podle toho, co na obraze vidíš, odhadni jeho název v češtině.
- 2) V popředí obrazu není zbraň, ale lopata. Proč myslíš, že tomu tak je?
- 3) Na obraze Kupka ztvárnil sám sebe. Porovnej jeho válečný autoportrét s tím, jak se vykreslil na obraze v dokumentu 1B.
- 4) Kupka se často o svém životě vyjadřoval i písemně. Zkus si představit, co by si mohl zapsat do deníku o své běžné denní službě v „Tranchée de la Tennillére“.

Z deníku vojáka Františka Kupky, 18. 12. 1914

Dokument 6

František Kupka, *Návrhy řádů a medailí pro čs. armádu (Francie, 1918, kvaš, akvarel, papír) – v majetku VHU*

- 1) Z těchto návrhů byl realizován jen jeden, a to Řád zlaté lípy. Který z těchto tří to je?
- 2) Proč byla zřejmě pro název řádu zvolena právě lípa, a ne jiný strom?
- 3) Řád zlaté lípy byl realizován až 90 let po vzniku návrhu. Ve kterém roce to tedy bylo?

PRACUJEME S INTERNETEM

Vyznamenání Zlaté lípy je udělováno ministrem obrany ČR lidem, kteří se významně zasloužili o ochranu základních lidských práv a svobod. Najdi na internetu některé jeho nositele.

© ČŠBH, o. s. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchovy v roce 2013.